

УЗАГАЛЬНЕННЯ ПРОЯВІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

GENERALIZATION OF DISPLAYS OF ECONOMIC DEPRIVATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES

У статті визначено основні прояви виникнення економічної депривації інноваційного розвитку підприємств, висвітлені питання, які стосуються змісту та шляхів удосконалення стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємств в системі інституційної структури формування інноваційної поведінки.

Ключові слова: депривація, ризики, механізм, інновації, інноваційна активність, інституції, інноваційна структура, інноваційна поведінка.

В статті определены основные проявления возникновения экономической депривации инновационного развития предприятий, освещены вопросы, которые касаются содержания и путей усовершенствования стратегического управления инновацион-

ной деятельностью предприятий в системе институциональной структуры формирования инновационного поведения.

Ключевые слова: депривация, риски, механизмы, инновации, инновационная активность, институции, инновационная структура, инновационное поведение.

The basic displays of origin of economic deprivation of innovative development of enterprises, lighted up questions that touch maintenance and ways of improvement of strategic management of enterprises innovative activity in the system of institutional structure of forming of innovative behavior, are certain in the article.

Key words: deprivation, risks, mechanism, innovations, innovative activity, institutes, innovative structure, innovative behavior.

УДК 005:330.341.1(477)

Ткаченко І.П.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів та обліку
Дніпровський державний
технічний університет

Постановка проблеми. Метою Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України № 5/2015 від 12 січня 2015 року є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі [1, с. 2]. Вирішення питань реалізації системних перетворень у відновленні конкурентних позицій держави на європейському та світовому ринках, підвищення рівня її конкурентоспроможності, реалізації потужного науково-технічного та соціального потенціалу України можливе лише за умови економічного зростання на основі інноваційного типу розвитку. Сьогодні основним рушієм прогресу, без якого неможливий розвиток, є впровадження інновацій. Однак, як зазначено у Постанові Верховної Ради України № № 182-VIII від 11.02.2015 р. «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави», в Україні за роки незалежності наука втратила функції впливу на соціально-економічний розвиток держави, до критичного рівня знизився показник вітчизняного науково-технічного потенціалу, що стало загрозою національній безпеці України. Проблема має системний характер і обумовлена загальними принципами організації соціально-економічної діяльності України [2, с. 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням управління стратегічним та інноваційним розвитком підприємств присвячені дослідження таких закордонних та вітчизняних науковців, як: І. Ансофф, Л. Антонюк, В. Аньшина, В. Василенко, Н. Гончарова, А. Грінюв, П. Друкер, С. Ілляшенко, Н. Краснокутська, О. Кузьмін, Р. Моборн, Ф. Ніксон, І. Павленко, М. Портер, І. Роджерс, Дж. Стрікланд, А. Томпсон, Р. Фатхутдінова, К. Фрімен, В. Чубай,

Г. Швиденко, З. Шершньова, Й. Шумпетер та інші. У той же час широкі питання, які стосуються запобігання проявів депривації та визначення шляхів удосконалення управління інноваційною діяльністю підприємств у контексті формування механізму забезпечення стратегії їх інноваційного розвитку ще недостатньо досліджені. Все це обумовлює актуальність цього дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення проявів економічної депривації інноваційного розвитку підприємств України в системі інституційної структури формування їх інноваційної поведінки та пошук шляхів удосконалення механізму інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Передумовою соціально-економічного зростання країни є розвиток інноваційного підприємництва, можливий за умов подолання кризового стану вітчизняних підприємств та досягнення стабільного стану економіки країни. Про стан економіки країни можна робити висновки за результатами аналізу фінансових результатів діяльності підприємств України. Динаміку фінансових результатів діяльності промислових підприємств України та Дніпропетровської області наведено в таблиці 1. Результати розрахунків, здійснених за даними Держкомстату України (без урахування результатів діяльності малих підприємств, бюджетних установ, НАК «Нафтогаз України», ДК «Укртрансгаз», ВАТ «Укртранснафта», ЗАТ АК «Аеросвіт»), свідчать про те, що частка збиткових вітчизняних підприємств є значною. Загальні обсяги їхніх збитків у 2009 році – після спалаху світової фінансово-економічної кризи перевищували обсяги отриманих прибутків в цілому по Україні на 45011,3 млн грн.

У 2010-2012 роках частка збиткових підприємств зросла до 41,3%, однак, у 2012 році отримано кумулятивний фінансовий результат до оподаткування 122210 млн грн найвищий за весь аналізований період. Найбільші кумулятивні збитки отримані у 2014 році у сумі 523587 млн грн та у 2015 році – 340126 млн грн. У 2015 році сума перевищення збитків підприємств України над прибутками становить 22875 млн. грн. Аналогічною є тенденція фінансових результатів промислових підприємств, які акумулюють 35-55% збитків усіх підприємств України.

По Дніпропетровській області, незважаючи на загальне скорочення кількості підприємств, які отримали збитки, у 2016 році отримано найвищий негативний фінансовий результат – 178796,2 млн грн, або 32,68% від загального негативного фінансового результату підприємств України. Кумулятивні збитки – 128388,4 млн грн, ніж у п'ять разів перевищують негативний кумулятивний результат підприємств України в цілому. Враховуючи результати здійснених розрахунків можна засвідчити кризу ефективності діяльності майже 30% вітчизняних підприємств.

Слід зазначити, що для вітчизняних підприємств є характерною також криза платоспроможності, пов'язана з тим, що на сучасному етапі Україна переживає вплив наслідків світової економічної та фінансової кризи, посиленої ескалацією українсько-російського конфлікту. Цей процес супроводжується невирішеними проблемами управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, які постали особливо гостро, що пов'язано з несвоєчасністю платежів, повернення боргів у неповному обсязі, виникнення сумнівних боргів, що має суттєвий вплив на стійкість фінансового стану як окремо взятого підприємства, окремого регіону, так і країни в цілому.

З таблиці 2 видно, що протягом 2008-2015 років інтенсивність зростання дебіторської заборгованості українських підприємств змінювалися значними темпами: з 15,9% – у 2009 р. до 28,2% – у 2015 р. (за 2016 рік дані відсутні). Починаючи з 2008 року, сума дебіторської заборгованості українських підприємств перевищує обсяг ВВП: у 2009 р. на 21,1%, у 2015 р. на 23,7%, у 2016 р. на 26,6%. Темпи росту кредиторської заборгова-

Таблиця 1

Фінансові результати діяльності підприємств України за 2009-2016 роки

(млн грн)

Показники	Фінансовий результат до оподаткування	Підприємства, які отримали прибуток		Підприємства, які отримали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
В цілому по Україні					
2009 рік – всього	-45011,3	60,1	143706,6	39,9	188717,9
Промисловість	-4760,7	59,7	43697,4	40,3	48458,1
2010 рік – всього	58334,0	59,0	212008,6	41,0	153674,6
Промисловість	31221,1	58,7	68933,1	41,3	37712,0
2011 рік – всього	122210,0	65,1	272726,2	34,9	150516,2
Промисловість	58892,4	62,6	107006,8	37,4	48114,4
2012 рік – всього	101884,7	64,5	277938,5	35,5	176053,8
Промисловість	21353,4	62,4	86504,1	37,6	65150,7
2013 рік – всього	29283,2	65,9	234513,7	34,1	205230,5
Промисловість	13698,3	63,3	81336,9	36,7	67638,6
2014 рік – всього	-523587,0	66,3	334517,3	33,7	858104,3
Промисловість	-166414,0	63,3	76253,3	36,7	242667,3
2015 рік – всього	-340126,6	73,7	475321,2	26,3	815447,8
Промисловість	-181360,9	72,9	90315,9	27,1	271676,8
2016 рік – всього	-22875,0	73,4	524157,0	26,6	547032,0
Промисловість	-11841,0	72,7	140764,6	27,3	152605,6
По Дніпропетровській області					
2009 рік	-5833,9	57,9	13493,7	42,1	19327,6
2010 рік	21157,5	57,2	39615,8	42,8	18458,3
2011 рік	24561,0	64,5	42954,8	35,5	18393,8
2012 рік	11649,8	62,9	33311,0	37,1	21661,2
2013 рік	-584,7	65,4	1263,9	34,6	1848,
2014 рік	-54878,6	65,7	31375,7	34,3	86254,3
2015 рік	-46590,6	74,2	34544,5	25,8	81135,1
2016 рік	-128388,4	73,4	50407,8	26,6	178796,2

ності приблизно такі, як і темпи росту дебіторської заборгованості. Протягом 2008-2015 років сума кредиторської заборгованості українських підприємств (без урахування результатів діяльності банків та бюджетних установ) зростала значними темпами на 31,3% у 2008 р., у 2015 році зросла на 26,7%. Слід зазначити, що, починаючи з 2007 року, сума кредиторської заборгованості українських підприємств перевищує ВВП: у 2007 р. на 15,5,7%, у 2015 р. на 10,4%.

Загалом, за даними Держкомстату України, станом на 01.01.2016 року обсяг ВВП становив 1988544 млн грн, дебіторська заборгованість – 2517203,5 млн грн, кредиторська заборгованість – 2196263,4 млн. грн. Протягом усього аналізованого періоду кредиторська заборгованість підприємств значно перевищувала суми дебіторської заборгованості (рис. 1). Побудовані тренди експоненціального згладжування темпів зростання часток кредиторської та дебіторської заборгованості у ВВП на 2016-2018 роки мають невтішні негативні тенденції до їх збільшення.

Зменшення ж темпів зростання дебіторської та кредиторської заборгованості викликане в першу чергу скороченням обсягів виготовлення і реалізації продукції підприємств. Як свідчать розрахунки, зведені у таблиці 2, протягом 2008-2013 років розмір коефіцієнта співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей незначно коливався у межах від 0,82 до 0,87. У 2014-2015 роках значення цього показника становить 1,13 та 12,15 відповідно. За умов інфляційного знецінення коштів, зниження обсягів виробництва, зростання цього показника матиме нищівний вплив на платоспроможність та ліквідність підприємств та засвідчуватиме, в решті решт, лише перевищення відпускної ціни продукції над собівартістю. Уважаємо, що така динаміка викликана рядом негативних факторів: погіршенням платіжних можливостей покупців продукції, постійно зростаючою конкуренцією, консолідацією посередників збутової діяльності всередині країни, надзвичайно високими та неконтрольованими темпами інфляції, невідповідністю між стадіями руху оборотного капіталу підприємств різних галузей.

Слід особливо зазначити, що вплив воєнних дій на сході нашої країни завдає нищівного удару на стан економічної системи в цілому і на розвиток науки та науково-технічної сфери, зокрема. 2014 рік увійшов в історію незалежної України, як рік найскладніших випробувань. Україна зазнала територіальних втрат, постала перед загрозою економічного колапсу і втрати державності внаслідок агресії з боку ядерної держави – Росії. Під впливом подій 2014-2017 років, поточна економічна ситуація характеризується подальшим занепадом [3, с. 2]. Нинішнє українсько-російське протистояння вже справляє серйозний вплив на фінансову

ситуацію в обох країнах і макроекономічні аспекти їхнього розвитку. В Україні це є безпосереднім наслідком українсько-російського протистояння, в російській економіці такі зміни більшою мірою відбуваються під впливом економічних санкцій. Нинішнє протистояння з Росією завдає збитків Україні [4, с. 8]. Серед основних факторів, що обумовлюють економічні тенденції у 2015-2016 роках є: низький зовнішній та внутрішній попит унаслідок гальмування економічного зростання; зниження купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів; ускладнення відносин з основними торговельними партнерами та відтік інвестицій. Комплексна взаємодія показників за відсутності належних заходів стабілізації ситуації призводить до підсилення процесів занепаду економіки [3, с. 2].

Слід зазначити, що саме на реальному секторі економіки відобразився нищівний удар від збройного протистояння. Окрім цього, в сучасній економіці, яка характеризується стійкими інфляційними тенденціями, схильністю до кризових явищ, дефіцитом ресурсів, загостренням конкуренції на традиційних ринках, зростанням соціальних потреб, а відтак і зарплатної та податкової складової в собівартості продукції, що своєю чергою обумовлює перманентне зростання цін та інфляцію, єдиним способом забезпечення підприємствам можливості як для простого відтворення, так і подальшого зростання на основі зміцнення їх конкурентоспроможності, є інновації. У той же час є очевидними прогалини в державній політиці щодо невизначеності її пріоритетів, недостатності важливих для відновлення економіки проектів розвитку та складності їх імплементації. Крім того нерозвиненість національної інноваційної системи як передумови формування нових джерел зростання не дозволяє забезпечувати підвищення конкурентоспроможності країни. Дані таблиць 3 та 4 свідчать, що протягом багатьох років інноваційна активність вітчизняних промислових підприємств залишається на вкрай низькому рівні. Так протягом аналізованого періоду інноваційною діяльністю займалися від 11,2 до 18,9% підприємств промисловості, впроваджували інновації – від 8,2% до 16,6%. У той же час, не дивлячись на зростання питомої ваги підприємств промисловості, які впроваджували інновації, питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової починаючи з 2008 року мала тенденцію до скорочення, особливо відчутним було скорочення протягом останніх п'яти років.

Фінансування інноваційної діяльності підприємств промисловості здійснювалося переважно за рахунок власного капіталу. Як свідчать дані таблиці 5, триває руйнація фундаментальної бази для забезпечення структурних реформ на інноваційних засадах, що негативно відбивається на динаміці рівня витрат на фінансування науково-технічних робіт (із

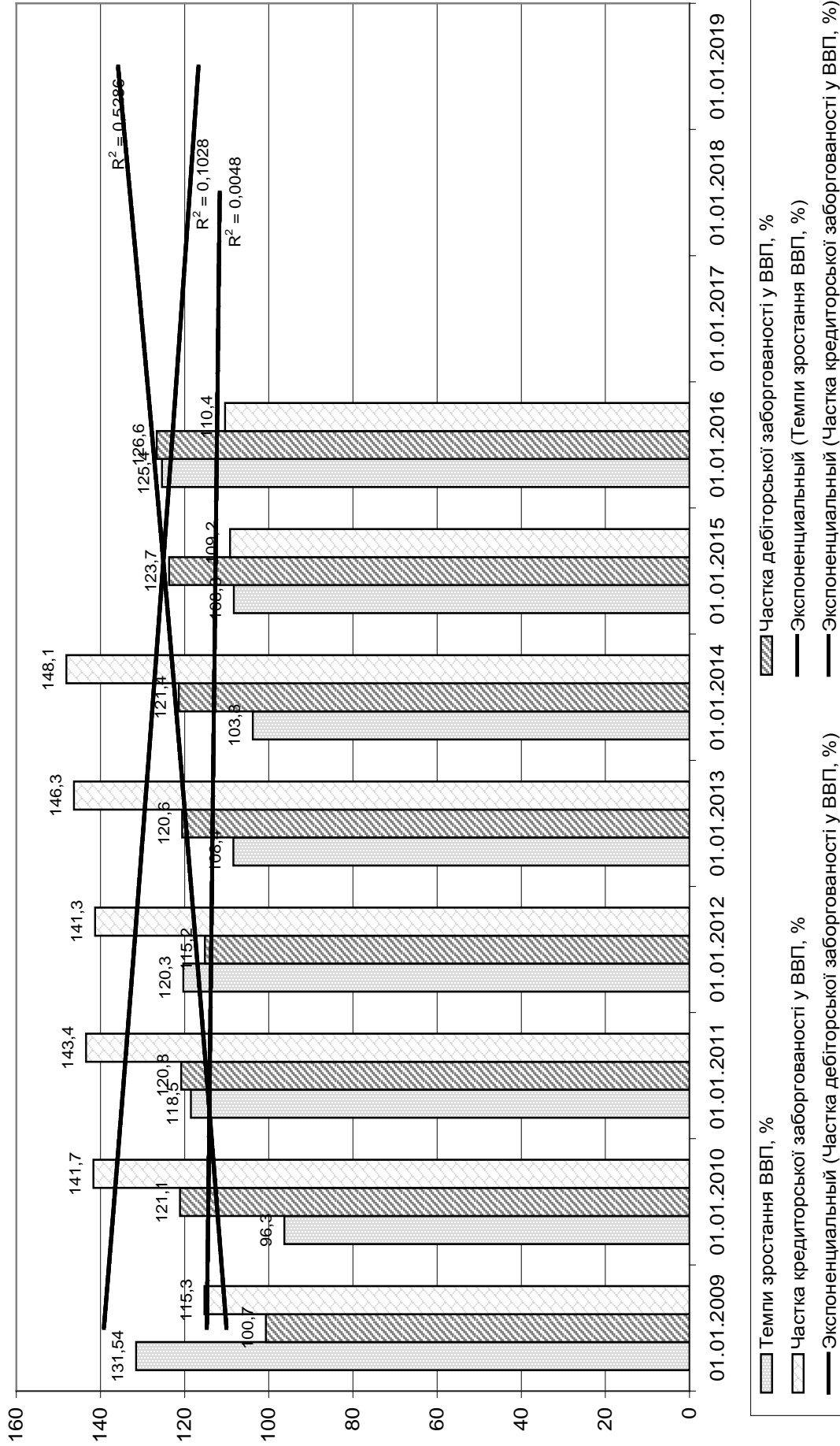

Рис. 1. Динаміка темпів змін ВВП України та часток дебіторської і кредиторської заборгованості у ВВП

* Розраховано за даними Держкомстату України

Таблиця 2

Динаміка часток дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств у ВВП України протягом 2008-2015 рр.

Показники	01.01. 2009 р.	01.01. 2010 р.	01.01. 2011 р.	01.01. 2012 р.	01.01. 2013 р.	01.01. 2014 р.	01.01. 2015 р.	01.01. 2016 р.
Дебіторська заборгованість, млн грн	954606	1106143,6	1308084,8	1499971,5	1701397,3	1778103,7	1962772,1	2517203,5
Темпи зростання дебіторської заборгованості, %	137,9	115,9	118,3	114,7	113,4	104,5	110,4	128,2
Кредиторська заборгованість, млн грн	1093087,5	1293910,7	1552351,2	1839503,5	2065065,8	2169850,8	1733245,0	2196263,4
Темпи зростання кредиторської заборгованості, %	131,3	118,4	120,0	118,5	112,3	105,1	79,9	126,7
Перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською, млн грн	138481,5	187767,1	244266,4	339532	363668,5	1391747,1	229527,1	-320940,1
ВВП, млн грн	948056	913345	1082569	1302079	1411238	1465198	1586915	1988544
Темпи зростання ВВП, %	131,5	96,3	118,5	120,3	108,4	103,8	108,3	125,4
Частка дебіторської заборгованості у ВВП, %	100,7	121,1	120,8	115,2	120,6	121,4	123,7	126,6
Частка кредиторської заборгованості у ВВП, %	115,3	141,7	143,4	141,3	146,3	148,1	109,2	110,4
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,87	0,85	0,84	0,82	0,82	0,82	1,13	1,15

Таблиця 3

Інноваційна активність підприємств України

Роки	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями	Загальна сума витрат	У тому числі за напрямками					Інші витрати
			Дослідження і розробки ¹	у тому числі		Придбання інших зовнішніх знань ²	придбання машин обладнання та програмного забезпечення ³	
				Внутрішні НДР	Зовнішні НДР			
%		млн. грн.						
2007	14,2	10850,9	986,5	793,6	192,9	328,4	7471,1	2064,9
2008	13,0	11994,2	1243,6	958,8	284,8	421,8	7664,8	2664,0
2009	12,8	7949,9	846,7	633,3	213,4	115,9	4974,7	2012,6
2010	13,8	8045,5	996,4	818,5	177,9	141,6	5051,7	1855,8
2011	16,2	14333,9	1079,9	833,3	246,6	324,7	10489,1	2440,2
2012	17,4	11480,6	1196,3	965,2	231,1	47,0	8051,8	2185,5
2013	16,8	9562,6	1638,5	1312,1	326,4	87,0	5546,3	2290,9
2014 ⁵	16,1	7695,9	1754,6	1221,5	533,1	47,2	5115,3	778,8
2015 ⁴	17,4	13813,7	2039,5	1834,1	205,4	84,9	11141,3	548,0
2016 ^{5,6}	18,9	23229,5	2457,8	2063,8	394,0	64,2	19829,0	878,4

¹ з 2007 року сума внутрішніх та зовнішніх НДР;

² до 2007 року придбання нових технологій;

³ до 2007 року придбання машин та обладнання, пов'язані з упровадженням інновацій;

⁴ дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополь та частини зони проведення антитерористичної операції;

⁵ у зв'язку зі змінами в організації та проведенні державного статистичного спостереження щодо інноваційної діяльності промислового підприємства безпосереднє порівняння даних за 2015 рік з аналогічними даними попередніх років є некоректним;

⁶ дані наведені за результатами державного статистичного спостереження за формою № ІНН «Обстеження інноваційної діяльності підприємств за період 2014-2016 років» (за міжнародною методологією).

1,24% ВВП у 2003 р. до 0,64% ВВП у 2015 р. за прийняттого значення 2% ВВП; за 2016 рік інформацію не оприлюднено) і свідчить про посилення загроз інноваційній безпеці держави.

Важливою подією 2014 р. стало підписання Україною Угоди про асоціацію, що відкриває значні перспективи для реального сектору економіки. У промисловому секторі Угода про асоціацію надає нового імпульсу інноваційним зрушенням України завдяки розширенню можливостей її участі в програмах науково-технічного розвитку ЄС та інтеграції України в Європейський дослідницький простір. 20 березня 2015 р. підписано Угоду між Україною та ЄС про участь України у Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт – 2020», яка

об'єднує всі програми ЄС із фінансування досліджень та інновацій та дозволяє підприємствам та організаціям брати участь у проектах Програми на однакових із країнами-членами ЄС умовах.

Єдиним шляхом виходу зі складної ситуації, в якій зараз опинилася вітчизняна економіка є перехід до інноваційної моделі розвитку та імплементація для цього на усіх її рівнях, але насамперед на мікрорівні, механізмів впровадження інновацій є єдиним безальтернативним засобом забезпечення конкурентоспроможності продукції, бізнесу, підприємств, галузей, секторів та національної економіки в цілому.

Необхідно зазначити, що показники інноваційного розвитку в промисловості України значно

Таблиця 4

Впровадження інновацій на промислових підприємствах

	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів	у т.ч. мало-відходні, ресурсозберігаючі	Освоєно виробництво інноваційних видів продукції, ¹ найменувань	з них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промисловості, %
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8
2012	13,6	2188	554	3403	942	3,3
2013	13,6	1576	502	3138	809	3,3
2014 ²	12,1	1743	447	3661	1314	2,5
2015 ²	15,2	1217	458	3136	966	1,4
2016 ^{2,3}	16,6	3489	748	4139	1305	...

¹ до 2003 року нових видів продукції;

² дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополь та частини зони проведення антитерористичної операції;

³ дані наведені за результатами державного статистичного спостереження за формою № ІНН «Обстеження інноваційної діяльності підприємств за період 2014-2016 років» (за міжнародною методологією).

Таблиця 5

Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт

	Всього, у фактичних цінах	У тому числі				Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП
		фундаментальні дослідження	прикладні дослідження	розробки	науково-технічні послуги	
2007	6700,7	1504,0	1132,6	3303,1	761,0	0,93
2008	8538,9	1927,4	1545,7	4088,2	977,7	0,90
2009	8653,7	1916,6	1412,0	4215,9	1109,2	0,95
2010	9867,1	2188,4	1617,1	5037,0	1024,6	0,90
2011	10349,9	2205,8	1866,7	4985,9	1291,5	0,79
2012	11252,7	2621,9	2057,7	5369,9	1203,2	0,80
2013	11781,1	2695,5	2087,8	5772,8	1225,1	0,80
2014*	10950,7	2475,2	1910,2	5341,5	1223,8	0,69
2015*	12611,0	2465,6	2271,3	6523,0	1351,1	0,64

* – дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополь та частини зони проведення антитерористичної операції.

відстають від аналогічних світових значень. Так у провідних країнах частка підприємств, що впроваджують інновації, вчетверо більша, ніж в Україні, що свідчить про прояви економічної депривації реального сектора економіки, яка визначається, як скорочення або втрата можливості виходу на траєкторію сталого економічного розвитку.

У грудні 2016 року департаментом економічної стратегії та макроекономічного прогнозування Міністерства економічного розвитку і торгівлі України на основі опитування провідних експертів у сфері макроаналізу та прогнозування здійснено прогнозування економічного і соціального розвитку України на 2016-2018 роки. Ризики на 2016 рік оцінювалися вшосте, на 2017 рік – вчетверте та на 2018 рік – втретє. Максимальна консенсус – оцінка зовнішніх та внутрішніх ризиків має інтегральне значення 16. Зважаючи на непередбачувані тенденції розвитку вітчизняної економіки на початку поточного року та невизначеність стосовно майбутнього міжнародного співробітництва, результати опитувань експертів продемонстрували різноспрямовану динаміку оцінок внутрішніх та зовнішніх ризиків. При цьому прослідковується загальна тенденція послаблення як внутрішніх, так і зовнішніх ризиків.

Щодо реалізації внутрішніх ризиків/явищ на 2017 рік, то найвища інтегральна оцінка (11), як і у попередньому опитуванні, надана «недостатньо швидкому проведенню реформ». Також високу оцінку (по 9) отримали ризики/явища, більшість яких мають фінансову складову: «збереження низької кредитної активності комерційних банків»; «поширення неплатоспроможності реального сектора економіки». Інтегральні оцінки саме цих ризиків/явищ є незмінно високими впродовж чотирьох опитувань поспіль. Серед зовнішніх ризиків на 2017 рік найбільшу інтегральну оцінку (по 10) отримали ризики/явища щодо «дефіциту зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу» та «ескалація українсько-російського конфлікту». Разом з тим, у 2017 році існуватимуть ризики/явища щодо (по 9): «повільного відновлення розвитку світової економіки та збереження низьких цін на світових сировинних ринках»; «неотримання запланованого фінансування від МВФ».

На 2018 рік результати опитування засвідчили про подальше послаблення ступеня ризиків/явищ. Так, на думку експертів, до внутрішніх ризиків та явищ у 2018 році віднесене «недостатньо швидке проведення реформ» (10). Хоча інтегральна оцінка цього ризику є незмінною вже друге опитування. Послаблення ступеня ризиків/явищ демонструє «значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у Пенсійному фонді, інших Фондах державного соціального страхування» (7), тоді, як у попередньому

опитування інтегральна оцінка цього ризику становила (9).

Найімовірнішим зовнішнім ризиком у 2018 році виявилася «ескалація українсько-російського конфлікту» з інтегральною оцінкою (9) проти (7) у попередньому опитуванні. У той же час спостерігається послаблення даного ризику порівняно з 2016 та 2017 роками, інтегральні оцінки (11) та (10) відповідно. Послаблення демонструє і ризик «згорання іноземними компаніями інвестиційних планів або перенесення термінів їх реалізації на майбутній період у зв'язку з макроекономічною невизначеністю» (6) проти (8) у попередньому опитуванні та (10) і (8) у 2016 та 2017 роках відповідно. Поряд з тим інтегральна оцінка ризику «дефіциту зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу» залишається незмінною протягом трьох опитувань поспіль [5, с. 17].

Низка суттєвих геополітичних, внутрішніх політичних та соціально-економічних змін і перетворень змушує констатувати докорінну зміну як самої економіки України, так і умов її функціонування. Відбувається поступова диверсифікація пріоритетів економічного зростання. Змінюється зовнішнє ставлення до України і навіть зовнішньоекономічне оточення [6, с. 11]. За таких умов стратегічним завданням влади є зміна парадигми розвитку і запуск нових інструментів, побудова нових взаємовідносин та правил гри на ринку. Слід наголосити, що реформування економіки країни має відбуватися в умовах збереження певних викликів та ризиків. Зокрема, це загроза ескалації бойових дій на сході, вірогідність погіршення зовнішньоекономічної кон'юнктури на світових товарних ринках, міграційні процеси, гальмування та депривація інвестиційної активності.

Висновки з проведеного дослідження. Розуміючи всю відповідальність та складність поставлених задач, Урядом було розроблено та прийнято Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 року № 275-р), який прогнозує поступовий перехід від споживчої до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки. Основними умовами функціонування економіки мають стати: покращення умов ведення бізнесу в Україні та інвестиційного клімату; активізація інноваційного довгострокового інвестування в стратегічно важливі галузі господарства та сегменти економічної діяльності, оновлення та модернізація виробництва з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції тощо. Державна підтримка пріоритетних галузей, створення умов для переходу до сталого економічного зростання, яке базуватиметься на розширенні перш за все інвестиційного попиту, підвищенні ефективності використання виробничих

ресурсів та науково-технологічного потенціалу, сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності української економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

2. Постанова Верховної Ради України № 182-VIII від 11.02.2015 р. «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/182-19>

3. Комплексна оцінка економічної ситуації в Україні у 2014-2015 рр. (частина 1: Загальна оцінка макроекономічної ситуації) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://iac.org.ua/kompleksna-otsinka-ekonomichnoyi-situatsiyi-v-ukrayini-u-2014-2015-rr-chastina-1-zagalna-otsinka-makroekonomichnoyi-situatsiyi/>

4. Кулицький С. Економічні аспекти нинішнього українсько-російського протистояння. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=387

5. Україна: перспективи розвитку. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=8089b0f3-7748>

6. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки. Електронний

ресурс] // Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=6f0c32bc-26e9-460>

REFERENCES:

1. Decree of President of Ukraine from January, 12, 2015 № 5/2015 «About Strategy of steady development «Ukraine – 2020» [Electronic resource] // Access mode: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

2. Resolution of Verkhovna Rada of Ukraine № 182-VIII from 11.02.2015 «About Recommendations of the parliamentary listening on a theme: «About the state and legislative providing of development of science and scientific and technical sphere of the state» [Electronic resource] // Access mode: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/182-19>

3. A complex estimation of economic situation is in Ukraine in 2014-2015 (part 1: the General estimation of macroeconomic situation) [Electronic resource] // Access mode: <http://iac.org.ua/kompleksna-otsinka-ekonomichnoyi-situatsiyi-v-ukrayini-u-2014-2015-rr-chastina-1-zagalna-otsinka-makroekonomichnoyi-situatsiyi/>

4. Kulycky S. The Economic aspects of present російського opposition. [Electronic resource] // Access mode: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=387

6. A prognosis of economic and social development of Ukraine is on 2018-2020. Electronic resource] // Access mode: <http://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=6f0c32bc-26e9-460>

Tkachenko I.P.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finances and Accounting,
Dniprovsk State Technical University

GENERALIZATION OF DISPLAYS OF ECONOMIC DEPRIVATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES

The solution of questions of realization of the system converting into proceeding in competition positions of the state on the European and world markets, increase of level of its competitiveness, realization of powerful scientific and technical and social potential of Ukraine is possible only on condition of the economy growing on the basis of innovative type of development.

A wide circle of questions that touch prevention of displays of deprivation and determination of ways of improvement of management of enterprises innovative activity in the context of forming a mechanism for providing them a strategy of innovative development in the system of the institutional structure of forming innovative behaviour is not yet investigated enough.

The aim of the article is a generalization of displays of economic deprivation of innovative development of enterprises of Ukraine in the system of the institutional structure of forming their innovative behaviour and search for ways of improving mechanism of innovative development.

The precondition of socio-economic increase of country is the development of innovative enterprise, what is possible at terms overcoming of the crisis state of domestic enterprises and achievement of the stable state of the economy of the country.

Domestic enterprises are also characterised by the crisis of solvency, related to that on the modern stage Ukraine experiences influence of consequences of world economic and financial crisis and increased escalation of the Ukrainian-Russian conflict.

It should be noted that exactly on the real sector of the economy, a sledge-hammer blow was represented from the armed opposition. Except it, in a modern economy that is characterized by proof inflationary biases, propensity to the crisis phenomena, deficit of resources, intensifying competition in traditional markets, increase of social needs, the only method of providing enterprises with possibility for a simple recreation and further increase on the basis of strengthening of their competitiveness is innovations.